



To F-16 jagere fra Flyvevåbnet drønedes hen over mindestedet som en hilsen til de faldne flyvere.



Chris og Jeanie Woobey ved mindepladen, der nu også har fået et foto af Chris' morfar Arthur Rolfe monteret. Da pladen blev sat op i 2008, var pårørendegruppen ikke i besiddelse af noget foto.



Graham Longmore, i midten, er nevø til top-skytten Ernest Thirkettle, der var gift med Jessie, til højre. Til venstre Jessies datter Amanda.



Peter Forrester fra Adelaide i Australien fik overrakt de medaljer, som hans onkel, piloten Sidney Forrester er blevet tildelt posthumt. Wing commander Anthony O'Leary overrakte medaljerne.



Karen Forrester og Jo Forrester, fra Australien, i samtale med Bent Anthonisen, Ringkøbing.



Anders N. Andersen fortalte propellens historie, med sin mor Maren Andersen, Stadil, ved sin side.

# Propellen vendte hjem til graven i Stadil

**Højtidelighed.** Efter 45 år i Anders N. Andersens besiddelse blev Lancaster-propel i går placeret på flyvergraven i Stadil.

Af Lars Kryger  
lkik@bergske.dk

**STADIL:** I 45 år har den udgjort en 40 kilo tung og 185 centimeter lang souvenir for Anders N. Andersen. Han tog den med sig fra Stadil, da han som ung flyttede til Aarhus for at studere, og han tog den med videre til Aalborg, da han blev ansat på universitetet.

Men for to år siden besluttede universitetslektoren at lade propellen vende hjem til sin barndoms Stadil. Han kontaktede Helge Frederiksen, pensioneret direktør fra blandt andet ØK og foreslog, at de skulle lade propellen stille op som et mindesmærke på flyvergraven i Stadil. Det var netop her, at Helge Frederiksen i 1948 som 15-årig havde bjærget den store fly-del fra nedstyrtningstedet ved Stadi-løvej. Her var en allieret Lancaster-bombemaskine blevet skudt ned i 1943 og havde taget sin besættning på otte mand med sig ned i det, der dengang var fugtig rørskov. Helge Frederiksen havde haft propellen, indtil han også flyttede fra Stadil, hvorefter hans far, der var præst i sognet, gav den til købmandens søn Anders.

Således er historien om de to Stadil-drenge, der deler et skæbnefællesskab på grund af en propel, og den fortalte Anders N. Andersen på engelsk, da der i går var mindehøjtidelighed i anledning af 70 årsdagen for styrtet. På grund af sygdom kunne Helge Frederiksen ikke være til stede,

men hans historie blev fortalt på dansk af Erling Halkjær fra Stadil, der har deltaget i arbejdet med at forberede propellen til opstilling på graven. Ved sin side havde Anders N. Andersen sin mor Maren Andersen, der stadig er bosat i Stadil. Hun overværede som 19-årig Lancasterens styrt.

»Fra stuevinduet kunne jeg følge det lysende fly sydpå. Det fløj meget lavt, og der stod en mægtig lysflamme efter det. Pludselig var flyet væk og alt blev stille«, fortalte hun.

## Tak til Stadil

Mindehøjtideligheden i går blev overværet af omkring 150 gæster - blandt andre den australske ambassadør Damien Miller, wingcommander fra det australske flyvevåben Anthony O'Leary, samt Royal Air Force-sergent Scott Cuthbertson. I talerne fra de tre blev der udtrykt taknemmelighed til folk i Stadil for at holde graven for de fire australske og fire britiske flyvere så smuk.

Der blev også draget paralleller til Australiens, Storbritannien og Danmarks fælles kamp for frihed og vestlige værdier og kampen mod terrorismen.

»Det er tre lande, som er fælles om at gøre det rette«, sagde O'Leary og sendte tanker hos mange i retning af Syrien, hvor præsident Obama også taler om at »gøre det rette«.

Gårsdagens mindehøjtidelighed i Stadil var den fjerde

siden 2008 - og den højtidelighed, hvormed de uniformerede repræsentanter for Australien og Storbritannien udfører kransnedlæggelsen imponerer og bevæger hver gang - og så i går.

Til stede var 90-årige Jessie Bowler, der er enke efter Lancasterens topgunner Ernest Thirkettle. Også hun lagde igen en krans, hvorpå bryllupsfotoet af hende og Ernie var vedhæftet.

Jessie Bowler besøgte Stadil for tredje gang og har udviklet et venskab med Else og Erling Halkjær, der har besøgt hende i Brighton to gange.

Der var også nye ansigter i Stadil i går. Graham Longmore, præst i Belfast i Nordirland, var der i sin egenskab af nevø til Ernest Thirkettle.

»Min bedstemor kom sig aldrig over tabet af sin søn Ernest. Derfor havde jeg for længe siden lovet mig selv at tage herover og besøge graven. Og jeg håber, at mine børn vil føre traditionen videre og også besøge Stadil. Vi er taknemmelige for, at folk i Stadil passer på stedet. Min onkel og de andre gjorde en forskel. Hvis ikke tyskerne var blevet besejret, hvordan ville verden så have set ud?«, sagde Graham Longmore.

Også Jeanie og Chris Woobey var for første gang i Danmark. Chris' morfar er sergent, agterskytte Arthur Rolfe, der var 39 år da han mødte døden i Stadil, efterladende sig kone og tre døtre hjemme i Leeds.



»Min mor og vi vidste blot, at Bedstefar var faldet ned på en mark i Danmark. Men hvor vidste vi ikke, før vi kom i kontakt med Peter Forrester (fra pårørendegruppen, red.),« fortalte Chris Woobey, der betegnede ceremonien som meget følelsesfuld.

»Min mor var den mellemste af Arthurs døtre, og hun husker udmærket sin far. Hun har fortalt os, at han sad derhjemme med et sæt kort, hvorpå konturerne af fly var påtegnet. Han var jo agterskytte, så han skulle lære sig at kunne skelne mellem de forskellige flytyper, så det sad han og terpede«, sagde Chris Woobey.

Karen og Mark Forrester var rejst hele vejen til Stadil fra deres kvægstation i det vestlige Australien. Mark er grandfætter til piloten Sidney Forrester fra Lancasteren - og kombinerer besøget i Stadil med en tur til Tyskland og England. Forresteres kvægfarm er på 3.300.000 acres, svarende til knap en tredjedel af Danmark areal. Her har han 7500 stykker økologisk kødkvæg til at gå, beregnet til kødproduktion til hjemmemarkedet.

»Jeg vil kombinere ceremonien her ved Sidneys grav med at besøge nogle danske gårde. Og jeg kan se, at jorden her er meget frugtbar«, sagde Mark Forrester, der også takkede Stadil for omsorgen for graven.

Efter ceremonien var der kaffe i forsamlingshuset, hvor pårørende foreningen overrakte gaver til de, der var behjælpelig med arrangementet.

Anders N. Andersen fik også en gave, og i sin tale udtrykte han sin helt særlige tak de faldne flyvere på Stadil-marken.

»Min mor stod og så maskinen styrte, og den fløj lavt henover gården. Hvis ikke piloterne havde holdt den i luften, indtil den var fri af huse, havde jeg måske ikke stået her i dag...«

Erling Halkjær og Anders N. Andersen har afsløret propellen, der er monteret på en granitsøjle på graven. Fotos: Jørgen Kirk.